

RIKSDÄGENS PROTOKOLL.

1883. Andra Kammaren. N:o 4.

Torsdagen den 25 Januari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

§ 2.

Skedde föredragning af de på Kammarens bord hvilande motioner; och hänvisades:

Herr *J. E. Wiksténs* motion, N:o 3, till Lag-Utskottet;

Herr *J. Anderssons* i Lysvik motion, N:o 4, till Tillfälligt Utskott;

Herr *S. Wieselgrens* motion, N:o 5, till Lag-Utskottet; samt

Herr *S. A. Hedlunds* motion, N:o 6, till Stats-Utskottet.

§ 3.

Följande nya motioner afgåfvos, nemligen af

Herr *Lars Börjesson*, N:o 7, om ändring i bestämmelserna rörande klockares aflöning;

Herr *Johannes Andersson* i Baltorp, N:o 8, angående ändring i gällande grunder för rösträtt vid prestval;

Herr *Hans Andersson* i Bringåsen, N:o 9, om underdånig skrifvelse angående förbud mot utskänkning af spirituosa vid läger under vapenöfningstiden eller då trupp eljest är sammandragen; och

Herr *C. A. Larsson*, N:o 10, med förslag till reglering af landshöfdingarnes löneförmåner.

Alla dessa motioner bordlades.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes Stats-Utskottets Memorial N:o 1, med den till innevarande riksdag af Fullmäktige i Riksgäldskontoret afgifna berättelse.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag; och åtskildes derefter Kammarens ledamöter kl. $\frac{3}{4}$ 2 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Fredagen den 26 Januari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

§ 1.

Upplästes ett till Kammaren inkommet så lydande sjukbetyg:
Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Herr konsul *J. A. Öberg* sedan gårdagen är sängliggande sjuk och i följd deraf tills vidare hindrad deltaga i Riksdagens förhandlingar intygar
Stockholm den 25 Januari 1883

Hans Strandberg
Distriktsläkare.

§ 2.

På framställning af Herr Talmannen beslöt Kammaren att, i enlighet med derom vid talmanssammanträde träffad öfverenskommelse, nästkommande Onsdag den 31 innevarande månad företaga val af dels sex revisorer jemte tre revisorssuppleanter för granskning af statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, dels ock två revisorer och två revisorssuppleanter för hvart och ett af Riksbankens afdelningskontor i orterna.

§ 3.

Föredrogos de i gårdagens sammanträde bordlagda motioner; och hänvisades:

Herr *Lars Börjessons* motion, N:o 7, till Lag-Utskottet;

Herr *Johannes Anderssons* i Baltorp motion, N:o 8, till Lag-Utskottet;

Herr *Hans Anderssons* i Bringåsen motion, N:o 9, till Bevillnings-Utskottet; och

Herr *C. A. Larssons* motion, N:o 10, till Stats-Utskottet.

§ 4.

Föredrogs och lades till handlingarna Stats-Utskottets Memorial N:o 1, med den till innevarande Riksdag af Fullmäktige i Riksgäldskontoret afgifna berättelse.

§ 5.

Följande nya motioner anmäldes, nemligen af:

Herr *Nils Nilsson* i Wrångebol, N:o 11, angående förhöjning af anslaget till utdikningar och vattenaftappningar samt bildande af en lånefond för odlingsföretag;

Herr *Olaus Olofsson*, N:o 12, om kungörande af tiden för allmänna tingssammanträden.

Herr *S. Ljunggren* yttrade: Då jag tyckt mig finna ställningen inom riksdagen för närvarande vara sådan, att man icke med visshet kan våga hoppas framgång åt det förväntade Kongl. förslaget, angående förändrad arméorganisation, och då jag således måste befara, att denna för landet viktiga frågas lösning tilläfväntys torde komma att till en oviss framtid undanskjutas, så har jag, för den händelse det Kongl. förslaget kommer att falla, trott mig böra framlägga ett reservförslag af den natur, att alla de, som i likhet med mig vilja föra försvarsfrågan åtminstone ett steg framåt, kunna sluta sig omkring detsamma. Af dessa skäl ber jag att få afgifva följande motioner, som i sjelfva verket icke innehålla något annat än 1877 års förslag, sådant detsamma utgick från det Särskilda Utskottet.

Och aflemnade Herr *Ljunggren* derefter de sålunda anmälda motionerna:

N:o 13, angående lagar om allmänna värnpligten och värnpligtigs vapenöfning i fredstid;

N:o 14, angående lindringar i rustnings- och roteringsbesvären;

N:o 15, angående ändringar i bevillningsstadgan;

N:o 16, angående afskrifning af grundränta; och

N:o 17, angående anslag för värnpligtiges öfningar.

Vidare anmäldes nedannämnda motioner af

Herr *A. P. Trybom*, N:o 18, om anordnande af undervisning åt blinda döfstumma vid statens läroanstalt i Skara för öfveråriga döfstumma;

Herr *S. Wiesclgren*, N:o 19, angående beredande af löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid högre lärarinneseminariet, pedagogierna och folkskolelärareseminarierna;

Herr *Anders Bengtsson*, N:o 20, angående ändring i grunderna för utöfning af rösträtt vid prestval;

Herr *J. Andersson* i Lysvik, N:o 21, angående lagstadgad undersökning af importeradt fläsk och kött samt s. k. konserver;

Herr *Liss Olof Larsson*, N:o 22, om ändring och tillägg i Kongl. förordningen den 18 September 1874, angående försäljning af vin och maldrycker; och

N:o 23, angående upphäfvande af sista punkten af mom. 1) i 16:de § af gällande förordning om kommunalstyrelse på landet;

Herr *E. Westin*, N:o 24, med förslag till förordning angående tillsättande af presterliga tjänster; samt

Herr *J. A. Sjö*, N:o 25, om tillägg till 4:de kap. 55:te § utsökningslagen.

Alla dessa motioner bordlades.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. 2 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Lördagen den 27 Januari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 20 i denna månad.

§ 2.

Herr *S. Ljunggren* anmäldes vara af sjukdom hindrad att denna dag deltaga i Kammarens förhandlingar.

§ 3.

Föredrogos de på Kammarens bord hvilande motioner: och hänvisades

Herr *N. Nilssons* i Wrängebol motion, N:o 11, till Stats-Utskottet;
 Herr *Olaus Olofssons* motion, N:o 12, till Lag-Utskottet;
 Herr *S. Ljunggrens* motioner, N:o 13, till Lag-Utskottet, N:o 14
 till Stats-Utskottet, N:o 15 till Bevillnings-Utskottet och N:ris 16 och
 17 till Stats-Utskottet; samt
 Herr *A. P. Tryboms* motion, N:o 18, till Stats-Utskottet.

Efter föredragning af Herr *S. Wieselgrens* motion, N:o 19, an-
 gående beredande af löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid högre
 lärarinneseminarier, pedagogierna och folkskolelärareseminarierna, an-
 mälde Herrar *Granlund* och *Ekdahl*, hvar för sig, att de instämde i
 berörda motion. Derpå blef motionen hänvisad till Stats-Utskottet.

Vidare hänvisades:

Herr *Anders Bengtssons* motion, N:o 20, till Lag-Utskottet;
 Herr *J. Anderssons* i Lysvik motion, N:o 21, till Tillfälligt Utskott;
 Herr *Liss Olof Larssons* motioner, N:r 22 till Tillfälligt Utskott
 och N:o 23 till Lag-Utskottet;
 Herr *E. Westins* motion, N:o 24, till Lag-Utskottet; samt
 Herr *J. A. Sjöes* motion, N:o 25, till Lag-Utskottet.

§ 4.

Följande nya motioner anmäldes, nemligen af:

Herr Friherre *A. E. Nordenskiöld*:

N:o 26, om beviljande af anslag för anställande af Doktor Alfred
 Gabriel Nathorst som e. o. intendent vid Naturhistoriska riksmuseum;

N:o 27, om anslag till beredande af förökadt utrymme för natur-
 historiska riksmuseum;

Herr *P. Näsman*, N:o 28, om ändring i grunderna för rösträtt
 vid prestval;

Herr *M. Svensson*, N:o 29, om ändring i grunderna för rösträtt
 vid prestval;

Herr *Lasse Jönsson*, N:o 30, om underdånig skrifvelse angående
 utfärdande af vissa föreskrifter till iakttagande vid kreatursexport;

Herr *Carl Persson*, N:o 31, med förslag till förändrad lydelse af
 24 kap. 32 § kyrkolagen;

Herr *J. A. Eriksson*, N:o 32, om ändring i föreskrifterna rörande
 klockares aflöning;

Herr *E. A. Lundblad*:

N:o 33, angående landtförsvarets ordnande i öfverensstämmelse
 med de grunder därför, som i Kongl. Propositionen N:o 11 till 1871
 års Riksdag föreslagits; och

N:o 34, angående ändrade bestämmelser i fråga om bevakning af
 varufordran i konkurs;

Herr *Jan Eliasson*, N:o 35, om skrifvelse till Kongl. Maj:t an-
 gående utarbetande af förslag till ny legostadga;

Herr *P. G. Petersson*, N:o 36, med förslag till förändrade grunder för bevillingens utgörande;

Herr *August Peterson*, N:o 37, angående anslag till inrättande af ett folkskolelärareseminarium i Skåne samt beredande af stipendier åt seminarieelever;

Herrar *Christen Assarsson* och *Lasse Jönsson*, N:o 38, angående utsträckning af församlingarnas dispositionsrätt öfver kyrkokassorna;

Herr *F. G. Sandwall*, N:o 39, om åtgärders vidtagande till bättre ordnande af landets patentväsende;

Herr *J. Jonasson* i Gullaboås, N:o 40, angående ändring i föreskrifterna om användande af bränvinstillverkningsafgiften;

Herr *Axel Key*, N:o 41, om anslag till uppförande och inredande för riksmusei räkning af en särskild preparations- och macerationsbyggnad vid Lilla Värtan;

Herr Friherre *B. O. Stackelberg*, N:o 42, om förändrad lagstiftning rörande makars rätt öfver i boet befintlig egendom;

Herr *Ola Andersson*, N:o 43, om anslag till föreläsningar för arbetsklassen i de större städerna;

Herr *J. P. Nilsson*, N:o 44, angående ändring af § 11 i Kongl. Förordningen angående kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

Herr *A. Hedin*:

N:o 45, om revision af strafflagen; och

N:o 46, om anslag till ett fast docentstipendium för slaviska språk vid Upsala universitet;

Herr *Hans Andersson* i Nöbbelöf, N:o 47, om ändring af § 15 i Kongl. förordningen den 24 Augusti 1877, angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker;

Herr *P. M. Larsson* i Löa, N:o 48, om ändringar i gällande patentlagstiftning;

Herr *A. J. Lyth*:

N:o 49, angående rätt till tjänsteårsberäkning och lönetur för lärare vid vissa enskilda läroverk i fråga om anställning i statens läroverk; och

N:o 50, angående löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid högre lärarinneseminariet samt folkskoleseminarierna;

Herr *C. A. Larsson*, N:o 51, om åtgärder för tidigare afslutning och revision af statsverkets räkenskaper;

Herr *A. P. Danielson*:

N:o 52, angående upphäfvande af eller tillägg till stadgandet i i 1:sta mom. 7 § af Kongl. förordningen den 21 December 1857, om egors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängsel-skyldighet;

N:o 53, angående ändring och tillägg i 9 § 3 mom. uti gällande Bevillningsstadga; och

N:o 54, angående förändrad lydelse af 57 § i Kongl. förordningen den 21 Mars 1862, om kommunalstyrelse på landet;

Herr *N. Petersson*, i Runtorp, N:o 55, angående lagstiftning rörande hushållningen med enskildes skogar; samt

Herrar *A. P. Lind* och *J. Marcuson*, N:o 56, om pensioner åt

f. d. folkskolelärare, som tagit afsked före pensionsreglementets trädande i kraft.

Samtliga här ofvan omförmälda motioner blefvo, hvar efter annan, bordlagda.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes Banko-Utskottets Memorial N:o 1, med öfverlemnande af Fullmäktiges i Riksbanken till Banko-Utskottet afgifna berättelse.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 2 e. m.

In fidem.

H. A. Kolmodin.

Lördagen den 27 Januari.

Kl. 7 e. m.

Med afseende derå att tiden för afgifvande af sådana motioner, hvilka tillhörde Ständigt Utskotts behandling, denna dag tilländaginge, voro Kammarens ledamöter kallade att nu åter sammanträda.

Herr Jöns Rundbäck erhöi först ordet och yttrade: Herr Talman! Till första delen af den motion jag nu har äran aflemna och som handlar om, huru efter mitt förmenande vår nuvarande härordning skulle kunna på ett lika enkelt som billigt sätt reformeras, torde jag icke behöfva förutskicka vidare motivering än den som inleder förslaget, ej heller torde jag böra upptaga Kammarens tid med att uppläsa denna del af motionen, helst den snart blifver i tryck tillgänglig för dem som derom önska taga kännedom.

Annorlundare förhåller det sig med förslagets sista punkt, som handlar derom, att en tredjedel af grundskatterna skulle, utan något vederlag af de i detta fall skattskyldige, afskrifvas. Till detta förslag

har tiden, jag erkänner det med ledsnad, hindrat mig att föga några skriftliga motiv och jag utbeder mig alltså att här i största korthet få muntligen anföra hvarföre jag föreslagit att en tredjedel af grundskatterna borde afskrifvas; och jag ber i detta hänseende få nämna:

Efter att noggrant och samvetsgrant hafva studerat icke blott senaste skatteregleringskomiténs betänkande i frågan utan jemväl en stor mängd föregående utredningar i frågan och dertill en del upplysande källskrifter i ämnet, har jag kommit till den insigt och säkra förvisning, att de delar af grundskatten, som hittills innefattats under benämningarna jordeboksräntan och tionden icke blott har för sig en urgammal häfd utan också fullt lagliga former. Dessa skatters tillvaro möter oss i vår historias första gryning och dels angifvas de, dels beskrifvas de i våra gamla landskapslagar. De inregistrerades, på sätt senaste skatteregleringskomitéen närmare omförmäler, under Gustaf I:s tid såsom en viss laglig kronans ränta och mig veterligt har icke några tvifvelsmål om deras laga grund med framgång kunnat ifrågasättas.

Helt annorlunda förhåller det sig med den del af grundskatten, som utgått under benämningen mantalsräntan. Den tillkom under olika titlar, som vi känna, för att bestrida de utomordentliga behof, som de många och stora krigen under Gustaf II Adolfs tid framkallade. De beviljades som vi äfven känna, att utgå såsom särskilda gårdar eller bevillningar blott så länge kriget varade och från och med 1648 skulle de rätteligen hafva försvunnit. Så har ej skett oaktadt de talrika protester som mot denna skatts befogenhet blifvit afgifne.

Intrycket och medvetandet om denna orättvisa hos en samhällsklass, som utan den ringaste ersättning i annat fall mera än några andra gjorde de största uppoffringar för bevarandet af svensk jord, lag och odling m. m., skall aldrig utplånas förr än orättvisan blir afhulpen. Är denna min skildring riktig, hvilken jag vågar tro ingen med saken förtrogen skall jäfva, så är ock rättvist att denna del af grundskatterna, motsvarande omkring en tredjedel deraf, utan någon sorts ersättning af de skattdragande, afskrifves.

Då det emellertid förhåller sig så med denna ränta och kronoräntan att den ena är oskäligen hög i ena landskapet och den andra åter i ett annat, så torde, på det en verklig och jemn lindring måtte åstadkommas för de af grundskatter hårdast betryckta provinser, afskrifningen, på sätt mitt förslag afser, böra ske på summan af grundskatterna i sin helhet. Och såge jag helst att sådant skedde genast, men har ej vågat framkomma med ett direkt förslag derom.

Och aflemnade Herr Rundbäck derefter sin sålunda anmälda motion, hvilken erhöll ordningsnummern 57.

Vidare afgåfvos följande motioner, nemligen af:

Herr *Fr. Berglöf*:

N:o 58, om ändringar i konkurslagen; och

N:o 59, om ändring i gällande bestämmelser angående utskänkning af vin och maltdrycker;

Herr *J. F. Carlsson*, N:o 60, om förändrad lydelse af § 117 i skiftesstadgan;

Herr *A. V. Åbergsson*, N:o 61, angående understöd åt tonsättaren Fredrik Wilhelm Ludvig Norman;

Herr *A. H. Sandström*, N:o 62, om ändring af 17 § i reglementet för folkskolelärnarnes pensionsinrättning;

Herrar *J. Larsson* och *Sven Håkanson*, N:o 63, angående inrättande af ett Riksbankens afdelningskontor i Venersborg;

Herr *J. Smedberg*, N:o 64, om förändring i grunderna för röstberäkning vid prestval;

Herr *F. T. Borg*, N:o 65, om förändring af de Kongl. teatrarne förvaltning;

Herr *J. Andersson* i Tenhult:

N:o 66, om inrättande af ett Riksbankens afdelningskontor i Jönköping;

N:o 67, om ändring i den kommunala rösträtten på landet;

N:o 68, angående indragning af statsanslaget till de Kongl. teatrarne samt användande af dessa teatrarne hus och tomter till andra ändamål; och

N:o 69, angående upphörande af vatten- och brödstraffet;

Herrar *Erik Olsson* och *Folke Andersson*, N:o 70, angående inrättande af ett Riksbankens afdelningskontor inom Örebro län, helst i staden Örebro;

Herr *A. Göransson*, N:o 71, angående ändring af 9 § 2 mom. i Kongl. förordningen om Häradsting den 17 Maj, 1872;

Herr *A. Johansson*, i Löfåsen, N:o 72, om inrättande af ett Riksbankens afdelningskontor i Mariestad;

Herr *C. Carlson*:

N:o 73, angående tillägg till 4 § i 26 kap. Byggningsbalken;

N:o 74, om tillägg till 9 § i Kongl. förordningen den 17 Maj 1872, angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting; och

N:o 75, angående rätt till försäljning vid auktioner på landet af kokadt kaffe, té och chokolad utan sådant tillstånd, som i 9 § af Kongl. förordningen den 18 September 1874, om försäljning af icke-spirituösa drycker, föreskrifves;

Herr *G. Hægström*, N:o 76, angående förhöjning af anslaget till bidrag för väganläggningar och vägförbättringar;

Herr *A. J. Lyth* m. fl., N:o 77, angående nedsättning i stadgade annuiteten å låneunderstöd af statsmedel till vissa enskilda jernvägsanläggningar;

Herr *J. A. Sjö*, N:o 78, med förslag till förändrad lydelse af 22 § i Kongl. förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 Juni 1875;

Herr *K. P. Arnoldson*, N:o 79, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om villkoren för utvidgad valrätt till Andra Kammaren;

Herr *A. V. Ljungman*, N:o 80, angående undersökning om inlösen af Uddevalla—Venersborg—Herrljungabanan och anläggning af

jernväg från Uddevalla dels till Grebbestad—Krossekärr, dels till lämplig uthamn;

Herr *C. J. Svensén*, N:o 81, angående anslag till fortsatt utgifvande af tidskriften: "Nyare bidrag till kännedom om Svenska landsmålen och Svenskt folkliif";

Herrar *A. P. Lind* och *J. Marcuson*, N:o 82, angående eftergift af kronans rätt till vissa kronan tillhöriga, men i jordeböckerna från äldre tider under skattetitel uppförda mindre hemmansdelar;

Herr *A. P. Lind*, N:o 83, om ändring i gällande förordning angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker;

Herr *J. Lyttkens*, N:o 84, om beviljande af ytterligare statslån för byggande af jernvägen Helsingborg—Halmstad med bibanan Höganäs—Kattarp—Åstorp;

Herr *G. af Trolle*, N:o 85, om nedsättning af årliga räntan och amorteringen å låneunderstöd af statsmedel för vissa jernvägsanläggningar;

Herr *Magnus Andersson*:

N:o 86, angående stämpelfrihet för expedition om entledigande från förmynderskap; och

N:o 87, om lagbestämmelser för skyddande af bi.

Herrar *C. A. Jönsson* och *A. M. Lundberg*, N:o 88, om beviljande af lån för jernväg genom mellersta Halland; samt

Herr *Johan Andersson* i Lysvik, N:o 89, om inställande af Kongl. teatrarne verksamhet för statens räkning samt användande af teaterbyggnaderna och deras tomter för andra statens ändamål.

Samtliga ofvanberörda motioner bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 8 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.